

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr: Arkiv: Saksbehandler:
2019/2537 Sikke Næsheim

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Miljøutvalget	08.05.2019
	Formannskapet	09.05.2019
	Kommunestyret	21.05.2019

Kartlegging av gråstoneveier i Lier kommune

Rådmannens forslag til vedtak:

- Prosjekt «Gråstoneveier i Lier, trinn 1» gjennomføres. Det skal i dette prosjektet kartlegges hvilke veier i Lier kommune som bør være offentlige og hvilke veier som bør være private.

Rådmannens saksutredning:

Sammendrag:

Viva IKS har på vegne av rådmannen utarbeidet beskrivelse av en sak knyttet til kartlegging av gråstoneveier i Lier kommune.

I Lier kommune finnes det enkelte veier som etter veilovens §1 antakelig ikke bør defineres som offentlig vei, men som like vel driftes av det offentlige. Disse veiene kalles «gråstoneveier». Drift av gråstoneveier bryter med det som kan kalles et likhetsprinsipp blant beboere og andre interessenter langs veiene.

I kommunens offentlige kart og veilister finnes det også avvik mellom hva som er oppgitt som offentlige veier, og hva som faktisk driftes og vedlikeholdes av det offentlige. Disse avvikene skaper i mange tilfeller forvirring blant innbyggere som ønsker å rette feil eller mangler langs de respektive veiene.

Rådmannen anbefaler å igangsette et prosjekt som skal gjennomføres i to trinn. Formålet med dette totrinnsprosjektet er å oppnå best mulig likebehandling av innbyggere og andre interessenter langs veiene i kommunen. Prosjektet skal også eliminere usikkerheten blant innbyggerne om hva som faktisk er offentlig vei og privat vei, samt forenkle forvaltnings- og driftsarbeider på vei. Det vil før gjennomføring av hvert trinn utarbeides et saksfremlegg som behandles politisk.

Trinn 1:

Det gjennomføres i trinn 1 en kartlegging ut fra gitte kriterier over hvilke veier i kommunen som bør være offentlige, og hvilke veier som bør være private.

Trinn 1 gjennomføres innen 31. oktober 2019.

Trinn 2:

Avvikene som kartlegges i trinn 1 skal ned- eller oppklassifiseres fra offentlig til privat vei, eller fra privat til offentlig vei. Det vil også utføres ajourhold i kommunens offentlige kart og veilister, slik at det ikke lenger er tvil for verken innbyggere eller veiforvaltning og drift om hva som er offentlig og privat vei.

Berørte interessenter informeres innen første kvartal 2020. Det vil i denne informeringsprosessen bli sendt ut brev til berørte interessenter om at veien de har interesse til skal opp- eller nedklassifiseres. I dette brevet vil det også stå at kommunal drift og vedlikehold opphører eller iverksettes 1. januar 2021. Til interessenter som mister kommunal drift og vedlikehold vil det være vedlagt en veileder som anbefaler fremgangsmåte for opprettelse av veilag eller liknende, samt anbefaling om anskaffelse av brøyteassistanse før vinteren.

Vedlegg:

- Veipolitikk i Lier, Sak 123/2002– Klassering av kommunale og private veier.

Bakgrunn og saksopplysninger

Hensikten med saken er å gjennomføre et prosjekt hvor det kartlegges hvilke veier i Lier kommune som bør være offentlige og hvilke veier som bør være private.

Dette prosjektet vil sørge for best mulig likebehandling av innbyggere og andre interessenter langs veiene i kommunen. Det vil også kunne eliminere usikkerhet blant innbyggerne om hva som faktisk er av offentlige og private veier, samt forenkle forvaltnings- og driftsarbeider på vei.

For å oppnå en mer riktig likebehandling av interessentene langs veiene, samt eliminere usikkerheten og unngå misforståelser, må det gjøres tiltak på avvikene mellom hva som driftes og hva som er informert til det offentlige. Denne oppryddingen krever i første omgang en kartlegging av veinettet i kommunen, der det defineres hva som faktisk bør være kommunal vei og hva som bør være privat vei.

Konsekvenser av et slikt ajourhold kan være:

- Klager fra innbyggere som mister offentlig drift av vei i sitt nabolag
- Økonomisk belastning for innbyggere som mister offentlig drift
- Økonomisk lettelse eller belastning for kommunen der veier nedklassifiseres til privat, eller oppklassifiseres til offentlig
- Anmodninger om omregulering der reguleringsplan ikke samsvarer med definert veiklasse

For å få avklart hvilke veier som skal driftes og forvaltes, ønsker rådmannen å utrede saken.

Arbeidet med kartlegging er omfattende og saken om gråsoneveier vil gjennomføres i to trinn.

Denne saken er første trinn i utredningen og omhandler kun kartlegging av veier.

Tilsvarende sak ble fremmet politisk i 2002 og ligger vedlagt. Den gang anså man at besparelsen var liten mot antatt uro blant brukerne av nedklassifiserte veier. I det Viva IKS får et økende antall henvendelser om hvorfor selskapet ikke drifter deres vei mens selskapet er inne på tilsvarende nabovei ønsker Viva IKS nå og gjennomgå prosessen. Ettersom veilyset også er implementert, vil det bli en større prosess med mål om mer enhetlig behandling av veinettet.

Fakta og definisjoner

Vegloven definerer hva som er å anse som offentlig eller privat vei.

Offentlige veier

Offentlig vei er veier som er åpne for allmenn ferdsel og driftes og vedlikeholdes av det offentlige. Kommunale veier driftes og vedlikeholdes av kommunen. Veier som ikke faller inn under definisjonen «offentlig vei» i Vegloven § 1, er private veier.

For Lier er Viva IKS per i dag kommunens veimyndighet på offentlige kommunale veier.

Private veier

På private veier har oppsitterne (eierne langs veien), myndighet over veien. De bestemmer hvem som kan ferdes på veien og er ansvarlig for drift og vedlikehold. I mange tilfeller vil private veieiere opprette et veilag/vel som ivaretar deres interesser. Hvordan man oppretter et veilag/vel, og forslag til hvordan kostnader knyttet til veien kan fordeles, fremgår av vegloven §§ 54-56.

Gråsonveier

Begrepet gråsonveier brukes om veier hvor det er tvil om de er private eller offentlige. Kommunen kan ha utført vedlikehold, helt eller delvis, på disse veiene uten at man helt kan forklare hvorfor. På flere av disse veiene drifter også kommunen veilysanlegget. Noen av veiene er det naturlig at kommunen definerer som kommunale veier, mens andre veier er det naturlig at alt ansvar i sin helhet legges til de som er oppsittere til veien. Veiene er i hovedsak felles boligveier og blindveier med ikke-kommunal standard. Flere har ikke allmenn interesse hva gjelder bruk.

Gråsonveier er et «fenomen» i mange norske kommuner. En rekke større byer/kommuner har fjernet denne type veier ved enten å nedklassifisere disse til privat vei eller gi fullverdig status som kommunal vei. Gråsonveiene ligger spredt rundt i hele kommunen og det er vanskelig å gi noen logisk forklaring på hvorfor disse veiene blir vedlikeholdt av kommunen, mens andre tilsvarende veier i samme område driftes av private.

Målet med gjennomgangen er å opprette klare og entydige ansvarsforhold knyttet til veinettet. Dagens forvaltning med gråsonveier gir ikke entydige ansvarsforhold, og er ikke mulig å forklare i forhold til prinsippet om likebehandling.

Saksutredning

Kriterier for opptak til kommunal vei

Det stilles krav til at vei som skal opptas som kommunal vei skal tilfredsstillende visse krav til standard, som bredde, belysning, drenering og bæreevne (Vei- og gatenormal for Lier kommune). Det første kriteriet som krever at veien skal være åpen for allmenn ferdsel er

hentet fra veiloven. Kriteriet om kommunal standard stilles som et krav av Lier kommunes vei- og gatenorm. Utdypende kriterier er drøftet og samordnet med nabokommunene. Vedtaket i Teknisk utvalg 10.12.2002 sak 123/2002 er også inkludert i kriteriene.

1. Åpen for almen ferdsel

- For å kunne defineres som offentlig vei bør veien innfri til offentlig interesse som medfører økt trafikk utover primær kjøring direkte til boliger.
- Boligvei der det er flere åpenbare «lengre» stikkveier kan «hovedtraséen» defineres som kommunal vei, da den har en felles interesse og samler flere stikkveier.
- En stikkvei som åpenbart er bindeledd i en gangtrasé for mange skolebarn eller liknende vil også defineres som almen ferdsel, og bør være kommunal.
- Veier til nærings- og industriområder med åpenbar kommunal interesse i form av ønsket utvikling av næring, industri og arbeidsplasser for innbyggere i kommunen bør være kommunale.
- Dersom veien er viktig for kollektivtrafikk bør den være kommunal.
- Er veien viktig omkjøringsvei eller på annen måte er viktig for nødetater bør den være kommunal.

2. Opparbeidet til kommunal standard

- Veier som faller innunder kriteriet «åpen for almen ferdsel» som i dag ikke driftes og vedlikeholdes av kommunen, og heller ikke er opparbeidet til «kommunal standard» må opparbeides til kommunal standard før kommunen tar over veien.
- Veier som faller innunder kriteriet «åpen for almen ferdsel», og som allerede driftes av kommunen, men ikke er opparbeidet til kommunal standard, skal like vel fortsatt være kommunal vei.
- Veier som er regulert til offentlig vei og som er opparbeidet i henhold til reguleringsplan i tilfredsstillende standard bør være kommunal.

Økonomiske konsekvenser

Trinn 1:

Det vil under oppstart av prosjekt «Gråstoneveier i Lier, trinn 1» vurderes behov for ekstern bistand til gjennomføring. Vurderes behovet som stort vil det her bli satt av midler fra Viva IKS veidriftsbudsjetter.

Trinn 2:

Økonomiske konsekvenser etter trinn 2 (selve omklassifiseringen) kan først kartlegges etter trinn 1 er gjennomført. Kartleggingen i trinn 1 vil gi et bilde på hvor mange meter vei kommunen nedklassifiserer og slutter å drifte, mot hvor mange meter vei kommunen oppklassifiserer og begynner å drifte.

Juridiske konsekvenser

Trinn 1:

Trinn 1 vil ikke medføre juridiske konsekvenser, da det kun skal kartlegges hvilke veier som bør være kommunale eller private.

Trinn 2:

Nedklassifisering fra kommunal til privat vei er IKKE et enkeltvedtak, og kan ikke påklages av berørte innbyggere.

Dersom berørte interessenter kan dokumentere relevante forhold som kommunen ikke har tatt med i sin vurdering vil den aktuelle parsellen bli behandlet på nytt.

Miljømessige konsekvenser.

Det er vurdert at eventuelle miljømessige konsekvenser vil være ubetydelige.

Eventuelle andre konsekvenser

Gjennomføring av trinn 2 vil antakelig føre til noe misnøye og klager blant de berørte interessentene. Gevinsten er et mer enhetlig veisystem over hele kommunen.

Rådmannens vurdering

Rådmannen legger veglovens bestemmelser til grunn for vurderingene:

Veglovens § 1:

Offentlig vei er vei eller gate som er åpen for allmenn ferdsel og som blir holdt vedlike av stat, fylke eller kommune etter reglene i kapitel IV. Alle andre veier eller gater blir i denne lova regnet for private.

Veglovens kapitel IV § 20 fastsetter det økonomiske ansvaret for de enkelte gruppene og hva dette ansvar innebærer:

Staten bærer utgifter til planlegging, bygging, utbedring, vedlikehold og drift av riksveier, her og utgifter til eiendomsinngrep. Fylkeskommunen ber disse utgiftene for fylkesveier og kommunen for kommunale veier.

Vesentlig vilkår for at en vei er offentlig, er allmenninteressen og at kommunen tar et helhetlig økonomisk ansvar. Felles for alle de veiene som vil omfattes i denne saken er at de ikke har allmenninteresse hva gjelder bruk. De har ingen offentlig ferdsel og/eller er ikke opparbeidet etter kommunal standard.

Dette prosjektet vil sørge for likebehandling av innbyggere og andre interessenter langs veiene i kommunen. Det vil også kunne eliminere usikkerhet blant innbyggerne om hva som faktisk er offentlig og private veier, samt forenkle forvaltnings- og driftsarbeider på vei.